

ELLEN SLOTH THOMSEN

Offentliggjort d. 8. februar 2017

Ellen Sloth Thomsen boede i 1930'erne under beskedne kår på Aarhus Amtssygehus på Ingerslevs Boulevard. Forholdene blev ændret til det bedre, da Ellen og de andre studerende flyttede med til det nye amtssygehus på Tage-Hansens Gade. Hun mindes her sygeplejeelevtiden på Aarhus Amtssygehus fra 1933-1936.

Efter fem måneder på sygeplejeforskole Testrup Højskole vinteren 1933-34 startede jeg den 1. april 1934.

Det var 1. påskedag, vi var fire Testrup-piger, der mødtes og fulgtes ad til AAS. Vi var lidt beklemte ved situationen, men vi blev godt modtaget af forstanderinde Søster Clara, som fulgte os til de respektive afdelinger. Vi var to, som skulle på samme afdeling, der blev vi modtaget af Søster Gerda, som bad en elev følge os op på vores værelse. Det var op ad en bagtrappe, hen over et loft, over varmerør og bjælker. Et lille tagværelse på loftet over afdelingen, to senge, et bord, to stole og et vaskebord, der stod uden for døren, da der ikke var plads til det på værelset, toiletet på afdelingen.

Vi skulle selv medbringe uniform, blå kjoler, hvide forklæder + slør (et tyndt stykke stof til at binde om håret). Kjolen 30 centimeter fra gulvet og ikke silkestrømper, gerne hvide bomuldsstrømper og hvide lærredssko.

Lønnen var 10 kroner om måneden det første år. Efter 1/2 år — den såkaldte prøvetid — fik vi udleveret uniform.

Da vi havde klædt os om, gik vi ned på afdelingen. Det var en lang gang med cirka 20 kvinder og 20 mænd. På overgangen mellem afdelingerne lå operationsstue og skadestue. Ud for operationsstuen førte en trappe ned til stueetagen, også kirurgisk afdeling. Der var ingen elevator, så patienterne måtte bæres op og ned til operation.

Uden for operationsstuen stod fem flotte palmer i træbaljer. Én gang om ugen bar portøren dem ned i gården, så kunne vi elever gå på operationsstuen og derfra overbruse dem med en vandslange.

Der skal her bemærkes, at der var et nyt sygehus under opførelse. Det blev indviet i 1935 og var efter den tid fuldt moderne. Så i den sidste tid på "det gamle amtssygehus" blev der ikke foretaget mere end højst nødvendigt med hensyn til reparationer og deslige. Vi så alle frem til det nye sygehus og nye lyse elevværelser. Vi skulle dog bo to og to sammen.

Her vil jeg prøve at beskrive min første dag på afdelingen: Det var 1. påskedag, og besøgstid var forbi klokken 16.00. På afdelingen var foruden afdelingssygeplejersken to assistenter, den ene diakonisse + seks-syv elever. Vi to nye blev så vist rundt på afdelingen. Assistenten, Søster Solveig, viste mig ind på en stue med fire kvinder og med ordene: "De har jo lært at rede senge på Testrup, så De kan godt gå i gang". Det var min første dag på afdelingen.

En dag på afdelingen, som jeg husker den for 52 år siden: Arbejdstiden var fra klokken 6 morgen til klokken 20 med to fritimer midt på dagen og en fridag om ugen. Nattevagten og morgenvagten havde fra klokken 4 sørget for patienternes morgentoilette, temperaturtagning, puls og så videre. Så dagvagten gik straks i gang med sengeredning.

Klokken 7 samledes sygeplejersker, elever + to mandlige diakoner til morgensang og andagt. Derefter fik vi en 1/2 kop kaffe og et 1/2 stykke brød (diakonerne fik en hel kop kaffe). Så igen på afdelingen og fortsætte med arbejdet. Efter sengeredning fik patienterne morgenmad. Så skulle der gøres rent på stuerne. Det var meget rart, så havde vi lejlighed til at sludre med patienterne.

Da det var en kirurgisk afdeling, var der patienter, som skulle forberedes til operation, og der var forbindingsskiftning, som vi elever var med til. Klokkerne 9 var der morgenmad til personalet. Ud over rengøring på stuerne var det også eleverne, der havde skyllerumsarbejdet, der var instrumenter, der skulle koges, og bækkener og uringlas rengøres.

Inden stuegang skulle der "rettes op" på stuerne. Patienterne skulle "ligge pænt" til stuegang. Der var ikke ret mange oppegående patienter. På den tid lå en operationspatient cirka 10 dage efter operationen. Dagen gik hurtig med de forskellige gøremål.

Klokken 12 serveredes middagsmad, dårlige patienter skulle eventuelt mades. Efter hviletid blev serveret kaffe eller cacao. Der skete meget på afdelingen, nye patienter skulle modtages og bades. Besøgstid var fra klokken 15-16. Der var så et lille pusterum, hvor vi elever kunne rulle bind og lave vattamponer til operationsstuen. Efter klokken 16 skulle vi så igen i gang med sengeredning. Der skulle også sættes blomster i vand og skiftes vand på de blomster, patienterne havde stående. Klokken 18 serveredes aftensmad. Klokken 19-19.30 var der igen besøgstid, og når den var forbi, skulle patienterne ordnes til natten, have bækken og have rystet puder. Assistenten gav natmedicin, og så blev der slukket på stuerne klokken 20.

Den teoretiske undervisning havde vi det første år én aften om ugen fra klokken 20-21, den anden time fra klokken 14.30-15.30 om eftermiddagen.

Nattevagten var 14 nætter fra klokken 20 til klokken 8 morgen, derefter en sovedag og en fridag. Man mødte lidt før klokken 20 og lavede kaffe, så dagvagterne kunne få en kop kaffe, inden de forlod afdelingen med et "god vagt".

Der var ikke vaskekumme på stuerne, så vandfade, halefade og tandglas blev stillet uden for stuerne, så de var parate til morgengerningen. Så gik natten først og fremmest med at se til patienterne. De dårlige og de nyopererede havde mange gange fast vagt, så kunne hun passe en stue med flere patienter. Ofte kom reservelægen og så til nyopererede. En aften kom han ud fra en stue med fire patienter, kaldte på nattevagten på gangen og sagde "Kig engang imellem ind på den stue, de sover godt alle fem"; altså også den faste vagt, men hun fik nu ikke lov til at sove ret længe.

Afdelingssygeplejersken havde værelse på afdelingen, så hun kunne tilkaldes, hvis der skete noget særligt om natten. Ellers gik tiden mest med rengøring, blandt andet at vaske den flotte trappe mellem stuen og 1. sal, og det kunne tage lang tid, for klokkerne skulle passes. Når man havde vasket et trin, kunne man være sikker på, at en eller anden skulle have et glas isvand, og når man kom med det, var der som regel en anden, som også gerne ville have frisk vand. Så var det bare ud på bagtrappen, der stod et gammeldags isskab, hvor vi huggede isstykker af en stor blok is. Så igen til trappevask til den næste klokke ringede.

Ved midnatstid skulle der varmes middagsmad og rettes an til de eller den faste vagt, som skulle afløses, mens hun spiste, og selv skulle man jo også spise. Sådant en nattevagt gik hurtigt, for der var næsten aldrig fem minutter til at hvile sig. Klokken 4 blev patienterne vækket, og der kom en morgenvagt til hjælp. Hendes arbejdstid var fra klokken 4-16. Vi arbejdede så i hver sin ende af afdelingen. Det værste, der kunne ske, var, hvis morgenvagten sov over sig. Så styrtede man fra afdelingen, undertiden tværs over terrænet, for elevværelserne var spredt, nogle boede over vaskeriet, andre i et kælderværelse. (På et værelse med tre senge boede fire elever. Der var altid en af dem i nattevagt, som så sov på et nattevagtsværelse, og når hun kom tilbage med sit sengetøj under armen, gik en af de andre fra). Igen tilbage til afdelingen, nattevagt og morgenvagt havde så travlt, indtil dagvagten kom. Der skulle samles vandglas og tandglas, de skulle vaskes af og stilles på bakker. Det var også nattevagten, der skulle over i det store køkken og hente smørrebrød til patienternes morgenmad. Det var som regel parat på en stor bakke. Hvis det ikke var smurt færdigt, fik den trætte nattevagt et lille hvil og en sukermad, og det var slet ikke så galt. Når klokken nærmede sig 8, skulle nattevagten finde ud af, hvem der havde fridag, for så skulle vedkommende have en morgenbakke med blødkogt æg og kaffe. Det kunne godt hænde, man skulle tre forskellige steder med morgenmad. Men så var det også sovetid.

Efterhånden fik vi lov til mere og mere på afdelingen, og hvis der var tid til det, måtte vi også gå med på operationsstuen og se på.

Sådan gik det første år, måske kunne der skrives mere, men det er svært at huske detaljer.

Foråret 1935 blev det nye amtssygehus indviet, og det var spændende at være med til at flytte. Alt var nyt og fint, og arbejdet blev lagt helt om. Nu skulle arbejdstiden ned på 10 timer. Dagvagt fra klokken 7-19 inclusive to fritimer. Nattevagt fra klokken 24-9. Aftenvagt fra klokken 16-24, men da det kun var otte timer, skulle aftenvagten møde fra klokken 9-11 næste morgen. Det lyder mærkeligt i dag, men sådan var det.

Hver afdeling var med 25 senge, fordelt på tre seks-sengsstuer, tre to-sengsstuer og en enestue. Afdelingssygeplejersken havde også her sin stue ved afdelingen, men nu var der en ansvarshavende natsygeplejerske både på medicinsk afdeling og kirurgisk afdeling, så afdelingssygeplejersken havde ikke pligter efter klokken 19, men hun var der.

På afdelingen, som var beregnet til 25 patienter, var der kun to uddannede sygeplejersker, afdelingssygeplejersken og assistenten + fem elever. Kun på børneafdelingerne var der vikarassistenter.

Selv om arbejdstiden blev kortere, var det stadig det samme arbejde, der skulle udføres, og eleverne havde stadig megen rengøring af stuer og skyllerum. Jeg var nu på 2. år af min elevtid, de første 1 ½ på kirurgisk afdeling, derefter 1 år på medicinsk afdeling og det sidste ½ år på medicinsk børneafdeling.

Med hensyn til den teoretiske undervisning blev vi det første år undervist af en diakonisse og en reservelæge. 2. og 3. år blev vi undervist af reservelæger henholdsvis fra kirurgisk afdeling og medicinsk afdeling. De to elevhold havde timer sammen. Det var det samme pensum for begge hold. Som 2. års elev blev vi holdt lidt i baggrunden, og så rykkede vi op, da vi kom på 3. år. Vi havde stadig to timer om ugen, begge timer om eftermiddagen fra klokken 14.30-15.30. Når fritimen var fra klokken 14-16, kunne vi lige nå at slappe lidt af før og efter timen, eller fredag, ja, så skulle vi også møde.

På fridage måtte 3. års eleverne afløse som assistent og i ferietiden også afløse afdelingssygeplejersken. Man må huske på, at patienterne lå meget længere dengang, og der var ikke så meget kontorarbejde for sygeplejerskerne. Det praktiske arbejde lærte vi grundigt.

Med flytningen til det nye amtssygehus fulgte også mere sammenhold mellem personalet. Nu boede alle sygeplejersker og elever (bortset fra afdelingssygeplejersken) i funktionærboligen. Vi havde en dejlig stor dagligstue til fælles brug. Der var hver lørdag aften hyggeaften med kaffe og forskellig underholdning. Diakonisserne var gode til at arrangere, og vi var altid mange til disse aftener. Med den kortere arbejdstid var der også mulighed for at komme mere ud, så vidt som økonomien tillod, for lønnen var ikke stor, selv om den efterhånden steg til 40 kroner om måneden.

I de tre år som elever havde vi otte dage hver sommer, og det kunne ske, vi fik det at vide to dage før.

Snart var de tre år gået, og eksamen overstået med skriftlige og mundtlige prøver i medicin og kirurgi — 1937.

Der kunne måske skrives mere indgående om afdelingerne, men jeg vil slutte her. Det var tre gode år, som jeg altid mindes med glæde.

Efter sin eksamen blev Ellen i 1939 ansat ved Aarhus Amtssygehus og her var hun frem til 1969, hvor hun blev pensioneret. Hun boede mange år på Amtssygehuset, inden hun fik en lejlighed i Aarhus, og pårørende fortæller, at hun betragtede Amtssygehuset som et af sine hjem.

Som det gjaldt for mange sygeplejersker fra den tid, blev Ellen aldrig gift, ligesom hun ikke fik børn.

I en alder af 80 år nedskrev hun sine erindringer, og hun døde 87 år gammel i 1993.

Baseret på Ellen Sloth Thomsens erindringer. Tekst af Doron Haahr. Venligst udlånt af Anne-Marie Foged.